Läkartidningen.se ORGAN FÖR SVERIGES LÄKARFÖRBUND

Publicerad enbart på lakartidningen.se
28 april 2008

Depression riskfaktor för Alzheimers sjukdom?

ANDERS HANSEN
LÄKARE, FRILANSJOURNALIST

Är depression en riskfaktor för Alzheimers sjukdom eller är depression ett tidigt symtom på sjukdomen? Två studier belyser frågan.

Är depression en riskfaktor för Alzheimers sjukdom eller är det i själva verket ett tidigt symtom på sjukdomen? En grupp amerikanska forskare som presenterar sina rön i tidskriften Archives of General Psychiatry tror på det förstnämnda. Tidigare studier har visat en koppling mellan depression och alzheimer, och det har föreslagits att depressiva besvär skulle kunna vara ett tidigt tecken på demenssjukdomen. Författarna i den aktuella studien har följt 917 katolska präster, munkar och nunnor – samtliga utan tecken på demens vid studiens början. Studiedeltagarna följdes under 13 år med årliga kontroller, som bland annat omfattade kognitiva test och frågor kring eventuella depressiva symtom. Under perioden utvecklade 190 individer alzheimer. Det visade sig att individer som haft depressiva besvär löpte ökad risk att drabbas av alzheimer, men någon ökad förekomst av depressiva symtom under de fyra år som föregick alzheimerdiagnosen noterades inte. Författarna noterade heller inte någon ökad förekomst av depressiva symtom efter att sjukdomen brutit ut. Resultaten är justerade för faktorer som kön, ålder och utbildning.

Författarna anser att om depression är ett tidigt tecken på alzheimer så borde individerna i större utsträckning bli deprimerade åren innan alzheimersjukdomen bryter ut, men så var alltså inte fallet. Av detta drar de slutsatsen att en depression snarare är en riskfaktor för alzheimer än ett tidigt tecken. Den eventuella mekanismen genom vilken depression påverkar alzheimerrisken är inte känd, men kunskap om detta skulle kunna leda till nya sätt att behandla och förebygga alzheimer, tror de.

Kopplingen mellan depression och alzheimer är också undersökt i en studie presenterad i tidskriften Neurology. Studien, som gjorts av forskare i Nederländerna, bygger på närmare 500 individer mellan 60 och 90 års ålder som initialt inte var drabbade av demens. Studiedeltagarna följdes under en period på sex år. 134 av dem hade någon gång i livet haft minst en episod av depression. Vid uppföljningen efter sex år visade det sig att 33 individer drabbats av alzheimer. Bland dem som haft minst en depressiv episod under perioden var risken att drabbas av alzheimer cirka 2,5 gånger högre än bland dem som inte haft någon depressiv episod. Särskilt hög var risken för de individer som haft depressiva besvär före 60 års ålder; dessa löpte fyra gånger så hög risk som individer utan depressiva besvär. Det har spekulerats över att depressiva perioder har en nedbrytande effekt på hjärnan och att detta gör individen mer sårbar för sjukdomar som alzheimer. Författarna till den i Neurology publicerade studien har med hjälp av magnetkamera letat efter strukturella förändringar och tecken på atrofi i hippocampus och amygdala, regioner som är centrala för bland annat minne och emotioner. Man lyckades inte hitta några skillnader i storlek i dessa regioner mellan individer som haft depressiva besvär och sådana som inte haft det.

Författarna är försiktiga med att spekulera över kausalsambandet. En möjlighet är att depressiva besvär kan göra en individ mer sårbar för alzheimer, även om man alltså inte fann strukturella förändringar vid magnetkameraundersökningen. Man kan också tänka sig att det finns gemensamma faktorer för depression och alzheimer som ligger bakom korrelationen, skriver de och efterfrågar fler studier inom området. Något som onekligen vore intressant att se är om depressionsbehandling i förlängningen skulle kunna ha preventiva effekter mot alzheimer.

Arch Gen Psychiatry. 2008;65(4):439-45.
Neurology. 2008;70:1258-64.